

FÉNYKÉPÉSZETI LAPOK.

HAVI KÖZLÖNY.

VI. évfolyam.

7. szám.

Kolozsvár, Julius, 1887.

SZERKESZTI ÉS KIADJA: VERESS FERENCZ.

A fényképészet aesthetikája.

Irta: Dr. Sárffy Aladár.

(Folytatás.)

VI.

A „szép“ a fényképészetben.

Aesthetikánk e fejezetében a fényképészetben szereplő és nyilvánuló aesthetikai szépről kell szólanunk. Vizsgálódásunkat megelőzőleg azonban nem lesz fölös, sőt talán szükséges, ha az aesthetikai szépről is elmélkedünk kissé, a mennyire t. i. tárgyunk köre ezt megkívánja és megengedi.

A „szép“ elnevezést a természetnek oly sok élő lényére és élettelen tárgyára alkalmazzuk, hogy bizony bajosan lehetne e széles mezőn minden tekintetben teljesen kielégítő definitióját adnunk. Átviszszük a szép fogalmát az értelmi, sőt érzelmi világba is, mert — ha csak felszínesen vizsgáljuk is — lehetetlen észre nem vennünk, hogy értelmünk munkáin kívül mily sokat illetünk a szép jelzővel s mily sok érzelemre mondjuk el, hogy szép. A „szép lelkű“ epithon is igen szokásos, pedig hát a lelket nem látjuk, nem érzékelhetjük, csakis működése és tettei nyomán nevezük el szépnek. A szépnek e sokszerű megjelölése nem történik soha lelki motívumok nélkül, mert az a szép is, mely pl. a természet valamely remekében nyilvánul, nem hagyja érintetlenül a lelket s ez a hatás, mondjuk: kellemes aesthetikai érzés, sarkalja arra lelkünket, hogy a kérdéses tárgyat szépnek mondjuk. Két körülmény jön tehát számításba a szép fogalmának meghatározásánál: a tárgyakon, a külsőleg szemlélt valamin szembeötlő oly jelek, melyekre — a kérdéses dolgot a többi közül kiemelve — figyelmünket mintegy lekötik és a lélekben, az értelem és érzelem világában nyilvánuló hullámmás,

mint hatás, mely bennünk a szépérzékét ébreszti föl s az aesthetikai tetszés nevével illelhető.

Sajátságos e tekintetben az aesthetikusok eltérő felfogása, melyet nem ignorálhatunk, ha a szép lényegével és helyes meghatározásával tisztába jönni akarunk.

Az aesthetikusok egyik csoportja nagyon is relativ fogalomnak tartja a szépet és azt állítja, hogy a külvilág szépsége, a tárgyakon és értelmi munkán szépnek nevezett valami csak és csupán egyéni felfogásunktól, alanyiségunktól függ, a mennyiben létezése e nélkül nem is képzelhető. E nézet szerint a szépet az alany maga alkotja, az az értelem munkája, melytől természetben szép szemlélő alany nélkül is. Más szavakkal: nem csupán a tárgyoknak lelki hangulatunkkal való harmoniálása szüli a szép fogalmát, nem csupán az alany egyéni nézete nevezhet csak valamit szépnek, hanem ez a valami létezhetik külön is, mint szép, mint a tárgyoknak ismertető jele és sajátos vonása.

Nem vizsgálhatjuk részletesen e két felfogást, mert ez inkább a részletező aesthetika feladata s röviden csak annyit mondhatunk, hogy az alanyi szépség meghatározása nagyon is szűk körre szorítaná e fogalmat, ha valakinek pl. nincs aesthetikai műveltsége s nem bír fogékonysággal a természet szép tárgyainak és jeleneteinek felfogásához: akkor a szépről egyáltalában beszélni sem lehetne. Ha pl. az alany semmi nemű aesthetikai szépérzéssel nem bír a főtésben nyilvánuló szép iránt, vagy ha egy remek fénykép szemlélése teljesen érintetlenül hagyja lelkét: akkor a szépről egyáltalában szó sem lehetne. A dolog pedig egészen másképen van, mert lehet és van is szép vonás az oly tárgyakon is, melyekre sok ezer szemlélő alany azt mondja, hogy ezek az ő lelkét semmi különösebb érzésre, pl. az aesthetikai tetszés érzetére, nem ragadják és hullámzásba nem hozzák. A szép, sokszerű jelével és megragadó vonásaival, ott van és érzékelhető a tárgyakon akkor is, midőn a laicus egészen hidegen marad s a kisebb fokú fölhevülés nála még csak nem is jelentkezik a szemlélés ideje alatt. A tisztán alanyi felfogás szerint szép valami nem foglalhatja magában az aesthetikától kiszabott és körülírt ama vonásokat, melyek az általános szépnél elengedhetetlenek. Az ízlés s a lelki hangulat ül itt a bírói ítélő széken s a mint láttuk, hogy egy fénykép szépségének és művészi voltának megítélésénél mily határtalan befolyása van az ízlésnek, éppen úgy bejátszik ez az általános aesthetikai szépnek, mint a fényképészeti szép valaminek megítélésébe.

Igaz, nem szabad felednünk, hogy az alany aesthetikai műveltsége előtt szembeötlőbbek lesznek a szépnek jelei; az is tagadhatatlan, hogy az aesthetikai részek jobban kidomborodnak azok előtt,

kik egyik és másik művészeti szakban jártasak: de ez még nem zárja ki, hogy az alany nélkül a szépnek nevezett tárgyak jellemvonásai ne létezhessenek. Megvannak azok szemlélő alany nélkül is s így a főntebbi nézetek másodikat jobban elfogadhatónak tartjuk, mint a subjectiv-elméletet. Felmutatunk sok embernek egy oly fényképet, mely a szakértők véleménye szerint minden tekintetben remekül sikerült: a levétel, retouche, copirozás stb., szóval az egész kiállítás oly dicséretes, hogy csak a szép jelzővel illelhetjük. Ha most e sok ember hidegen marad s a kép szépségét — aesthetikai ízlés hiányában — alanyilag megítélni nem tudja, vajjon elmondhatjuk-e, hogy a kép nem szép? Szép az, mert a széptani követelményeknek teljesen megfelel. Ez értelemben mondhatjuk el, hogy igazuk van részben azoknak, kik azt állítják, hogy alanyi felfogás határozza meg a szépet, de még jobban helyes azok felfogása, kik szerint a szép meg van értelmes alany nélkül is.

Ez okok folytán igen czélszerűnek látszik a főntebb vázolt két nézet olyszerű egyesítése, hogy nem csupán a szemlélő alany s nem csupán a szemlélt tárgy vezet el bennünket a szép megismeréséhez, hanem a kettő együtt. T. i. legyen az alany aesthetikailag művelt, hogy lelke a szép vonásainak hatását befogadhassa s legyen a tárgy is olyan, hogy rajta a jelek észrevehetőek legyenek. E kettő összműködése arra fog segíteni, hogy a szépet észrevehessük, fogalmát meghatározhassuk és végül hatásában érezhessük is.

Lássuk már most azokat az általános aesthetikai szabványokat, melyek a szép valaminek lényeges jeleit illetik.

(Folyt. köv.)

A gelatine-emulsió-eljárás műkedvelők részére.

(Többek nyomán).

(Folytatás.)

20. A készen előállított negatív-képen kisebb-nagyobb fellegyszerű foltok támadnak akkor, ha emulsiózás előtt az üveglapok vagy nem voltak jól megtisztítva, vagy a foltok helyein már vakulni indultak. Elvakulásnak az oly lapok indulnak leggyakrabban, melyek emulsióval egyszer-kétszer már be valának huzva, s a rájuk készült negatív-kép nem sikerülvén, mielőtt a rögzítő natrontól megmentenénk, teszszük félre a többi elromlottakhoz. A natron-hyposulfit pedig, ha sok ideig van az üveglapon, nemcsak ezt, hanem a közvetlen szomszédját is megtámadván elvakítja. Előfordul e hiba a lapok szabályellenes emulsiózásától is, midőn az emulsiós edénybe az emulsió fogyatékan

van s a hátralevő tömegből hozzá töltvén nem elegyítjük jól össze attól felve, nehogy léghólyagok támadjanak. Ekkor, ha az edénybe volt emulsió a hozzá töltöttnél sokkal hidegebb vala: elein, míg az egész egyenletes hőmérsékű nem lesz: az ily emulsiós lap később okvetlenül föllegyszerű foltos negatívot ad; mert a melegebb emulsió a mily mértékben terül el a lapon, oly arányban támad a folt is, az az, az ily helyek feketébbek lesznek; mivel az edényben hátra maradt emulsiónál melegebbségénél fogva érzékenyebb vala; de a mint a két emulsió egyenletlen hőmérséke apad: úgy a foltok ereje is gyengül míg végül megszűnik.

Ily foltokat az oly lapok is könnyen kaphatnak, melyek oly, már egyszer használt, fekete papirosba vagy staniolba csomagoltuk, melyekhez natron hyposulfit férközhetett. Ezért, midőn a papirosokat vagy staniol lapokat következő használatra rendbe szedvén kisimítjuk: kezünk okvetlenül tiszta legyen.

Az ily hibás negatív-képeket annál könnyebben hozhatjuk helyre, ha a foltok minél nagyobbak. Finom itatos papirosból másfél centimeter vastagságú hengert facsarunk össze keményen, s hogy ki ne bomolhasson, szélit végig le-ragasztjuk; megszáradása után két végét irónszerűleg hegyezzük meg, s a kés nyomait durva dörzsölő papiroson elsimítjuk. Ez eszköz végét poharacskába töltött legerősebb alkoholba mártván ügyelettel addig dörgöljük a foltos helyeket, míg ezek teljesen el nem enyésznek, mi közben a papiros dörgölő hegyére gyült feketeséget tiszta ronggyal gondosan le-le törölgetjük. Ha a foltok ily módon való eltávolítása közben nem elegendő gyöngédséggel bánunk el, s azok helyén fehér foltok támadnának: ezeket azután irónnal vagy füstékkal egyenlítettünk ki a rendes módon, melyet az alább következő szakaszban adunk elő.

*

Íme a száraz eljárást minden részleteivel úgy adtuk elő, miként az legújabbban most gyakorlatban van. Ily körülményesen tárgyalnunk azért vala szükséges, hogy a kezdő amateur művelete közben ne akadhasson meg semmiben.

Okvetlenül hinnünk kell azt, hogy az előadott 20-féle hiba vagy akadály, mely esetleg előfordulhat, egy kezdő amatort sem rettenthet vissza, ki e valóban szép és hasznos eljárás gyakorlására magát elhatározta; mert hiszen semminemű szép művelet sincs olyan, mely kisebb-nagyobb akadályal ne járna. A nemes műveletek között a szokott legbecsesebbé válni előttünk, melynek kivitele közben legtöbb akadályal kell küzdenünk, s ilyen a fényképészet is; mely szakadatlan előhaladásával újabbnál újabb érdekfeszítő jelenségeket tár elénk, melyekről a titkot takaró fátylak letépésével igyekezik minden érdeklődő foglalkozni. Ámde a már megismert titok alatt megint új lepel áll elő, mint más természeti jelenségeknél szokott, melyek az ember fejlődésével együtt végtelenek. Az akadályok ne lankaszszanak munkáidban kedves olvasónk, hanem még szilárdítsák erős akaratodat a közösen hasznos dolgaid kivételében. Közösen hasznos dolog pedig minden jól előállított fénykép, melyet a lelkes amateur hazánk számtalan régiségeiről, szép tájkairól, népviseleteiről és történelmi nevezetességű épületeinek belsőjéről készít a maga gyönyörűségére, s

valamely kitűzött nemes intézmény gyarapítására például: mily megbecsülhetetlen értékes munka volna az, ha amateur fényképészeink összetett erővel s előre meghatározott rendszerrel édes hazánk összes nevezetességeit levennék s osztályzatosan adnák ki stb. Ámde hogy ilyesféle dologból mikor lesz valami: ki mondhatná meg? mikor amateureinknek az egyesülésre még hajlamok sincs hazánkban; hagyjuk ezt tehát, s lássunk inkább negatív-képeink retouchálásához.

Retouche nevezett alatt a negatív-képek hibáinak kijavítását értjük és csak annyiból áll, hogy ha azon itt-ott foltocskák volnának: a negatív-kép színeszerintileg vegyített vízfőstékbe mártott ecsettel foltozzuk, egyenlítőjük ki. Ámde ennyi retouch csupán az oly tájképről készült negatívon elegendő, mely tájkép nemcsak jól, szépen vala megvilágítva, s a lap kellő ideig exponálva, hanem előidézése is teljesen kielégítőleg sikerült s szép felleg is vala jelen. Az ily negatívon a retoucheval nem hogy segítnénk, hanem inkább még rontunk. Minden tájképező amateur arra törekedjék, hogy a retouche kikerülésére annál hibátlanabb tájkép-negatívot készítsen, minél kevesebb rajzbeli ismerete van.

Az oly amateur, ki nagyon sok táj- stb. képeket fényképez: csaknem önkénytelenül tanul meg rajzolni s fősteni, vagy ha ennyit nem is, de annyit minden bizonynyal megtanul, hogy a negatívról másolt pozitív-kép műyenségét meghatározni tudja. Erre pedig a vele született hajlamnál fogva jön rá, mely a fényképészet megtanulására is készítette.

Az oly negatív-kép hátulyát, mely különben minden részleteiben éles pozitív-képet ad, de laposat: matt lakkal huzza be, s ezen, megszáradása után finom graphitporba hegyezett, szarvasbőr tekerceset — vischert — mártván sötétíti be mind ama helyeket, melyek vagy a természetben nem valának eléggé jól megvilágítva, vagy pedig a lap expositiójára igen sok időt vett s nem cserint idézte elő a képet s így különben éles de lapos képet nyert. Hogy a mondott helyeket mennyire kell megsötétíteni: azt — hamarjában készített — egy-egy nyers nyomatról könnyen meg lehet itélnünk. Csak arra kell ügyelni, hogy az ily fölrakás a tárgy körrajzán kívül ne történjék, mert ekkor, a főntebb előadott „soralisatio“-hoz hasonló foltosak lesznek a tárgyak szélei; valamint akkor is, ha a negatív-kép nagyon vastag üveglapon van s a pozitív-képek reprodukálása közben a világosság résútason hat a negatív-kép hátuljára. Hogy ily eset elő ne fordulhasson, a másoló keret üveglapjára kívül a negatív-kép nagysága szerinti selyem papiroslapot, szögleténél fogva, ragasztunk. Ha pedig a tájkép nem lapos avagy bágyadt, hanem elannyira erős, hogy rajta részleteikkel a legvilágosabb tárgyak mielőtt a pozitív-képen kinyomulnának: a sötét részek egészen elfeketednek, úgy segítünk, hogy hátulját sötét rózsaszínnel főstött negatív-lakkal huzzuk be, s megszáradása után a lakkot éles műszerrel azon helyekről vakarjuk le, melyek a pozitív-képen levő többi részletek színeivel eléggé arányosan megsötétedni nem akarnak. Ha pedig — a negatív-kép egyes részeinek felette keménységénél fogva — így sem boldogulhatnánk: az ily negatívról egy nyers másolatot készítünk, s ebből finom hegyes ollócskával mind ama tárgyakat vágjuk ki, melyek a pozitív-képen a többi

tárgyakhoz képest igen világosak az az kevés vagy éppen semmi árnyéklattal sem akarnak kifejlődni. Ekkor a negatív-képre új pozitív papirost teszünk a sajtóba s a világosságon addig hagyjuk, míg a pozitív-kép — a legvilágosabb részeit kivéve — egészen el nem készült; most előveszszük a kimetszett nyers nyomatot s hátuljával vizet tartalmazó tálczába usztatjuk míg egyenletesen el nem terül, ekkor a sajtó üveglapjára, kívül úgy borítjuk, hogy a kivágott részek, a sajtó üveglapján átlátszó, negatívon levő részek körrajzaival vonalról-vonalra találkozhassanak; ezután selyempapirossal az egészet beborítjuk s tovább addig hagyjuk a világosságon, míg a pozitív-képen a világos-, tehát a kivágott részek eléggé meg nem sötétedtek. Ily módon figyelmes eljárással nem ritkán a legkeményebb tájkép negatívokról is kielégítő jó pozitív-képeket készíthetünk.

Tájkép negatívok helyre igazítása között legtöbb gyakorlatot a felleg kijavítása igényel, különösen akkor, ha a negatív-képbe egészen új felleget akarunk retouchálni vagy másolni.

A fellegek kijavításánál és bemásolásánál nagyon ovatosaknak kell lennünk, nehogy a kép jellegével és világításával ellenkező hatású munkát végezzünk. Ha meleg nyári, föllegtelen tiszta napon, dél felé 11 óra után levett negatív-kép levegőjébe feltornyosuló sötét föllegeket alkalmaznánk és pedig a tájkép középpontja fölé: nemcsak a helyes izlés, hanem némely esetben még a természet törvénye ellen is hibát követnénk el; midőn a tájkép minden részlete csaknem függőleges irányban s teljesen meg van világítva, s mi mégis sötét föllegeket rajzolnánk a negatív-kép levegőjébe. Ezt csak akkor tehetjük, mikor a természetben csakugyan éppen ily eset van jelen, de a hosszas expositio miatt a szépen alakult fellegek éppen nem, vagy nagyon elmosultan jelennek meg az előidézett lapon; sőt ily körülmények között meglepő hatású képeket állíthatunk elő úgy, hogy a rajzolt sötét föllegekből élesen sugárzó vonalokat irányzunk le arra felé, hol a tárgyak egyes részei élénken megvilágítva látszanak; és ha ezek a képen nem is volnának meg: a világos részeket főték fölrakásával erősítjük meg. Ámde ily jellegű kép retouchálására inkább csak nagyobb tárgyú képek alkalmasak például: sziklán vagy magas hegyen levő egyes épületek vagy várromoknál, melyek mögött és mellett évszázas nagy fák vannak. Ellenben az apró részletű tájképek igen nagy és figyelmes munkát igényelnek. Ily esetben tehát mikor a tájkép minden legapróbb részlete teljes világításban van s a levegő üres, úgy járunk el, hogy a negatív-kép hátát matt lakkal huzzuk be, s a mint már fentebb említettük, graphitporral és hegyezett papiros tekerescsel a tájkép világítása és a tárgyak alakja szerint — jobbról vagy balról — alólról a horizonttól kezdve rajzoljuk a felleget; melyet ha a horizonban levő részletek sötétek: ezeknél csak valamennyivel világosabban kezdjük rajzolni, vagyis graphitporral bedörgölni úgy, hogy a felleg s a tájkép fölötti levegő térnek két harmadáig legyen fölemelkedve. A felleg alakja így tetszés szerinti lehet; csak arra kell ügyelnünk, hogy simán elmosodott és hátrázott alapvonásokból álljon. Egyenletes arányban elterülő tájkép horizonja

egyik feléről emelkedő felleg alapja, ha vízarányos, mosodott és különböző sötétségű csikozatokból fölemelkedett s itt-ott fényesen világított duzzadozó fellegeket alkalmazunk: a kép nézőjére ez kellemes hatást gyakorol, a nélkül hogy e hatás honnan származását sejtethné. Ellenben ha a tájkép finom részleteihez képest a fellegeket nagy darabokba s tulontúl erősen dolgozzuk ki: bennünk megfordított hatást gyakorol különösen akkor, ha a tájkép kevés és jelentéktelen motívumokból áll s a fő súly inkább csak egy-két stafagera van fektetve; ekkor ezekről a szemlélőnek figyelme önkénytelenül a mesterségesen és erősen kidolgozott levegő fellegeire irányulván a táj vagy genre kép tulajdonképpeni jellegével hatása is elenyész, ámde — a mint mondánk — csak akkor, ha igen erősen vala a felleg kidolgozva vagyis nagyon ellentétesen; mert ha ily mesterségesnek tetsző fellegeket a természetben egyidejűleg a táj stb. képpel sikerülhet levennünk: megbecsülhetetlen értékű jelenség, mely — finomságaiknál fogva — a jó ízlést semmiképpen sem sérthetik akkor különösen, ha a tájképet leghelyesebb álláspontból s fölötté az egymásra váltakozó fellegeket legszébb alakulásaikban vettük le, mely együttvéve annyi, mint a tájfényképészet aesztetikája.

Fellegeket tájkép negatívunk levegőjébe az imént előadottnál még sokkal egyszerűbben lehet retouchálnunk következő módon, melyhez különböző vastagságú meghegyezett papiros és szarvasbőr kemény tekeres, irónszerű vastag és hegyezett lágy fenyő fácska és abszolút alkohol szükséges.

A negatív-kép levegőjébe szabály szerinti helyeken a fellegek berajzolására eléveszszük a legvastagabb szarvasbőr dörgölőt s bután hegyezett végét az abszolút alkoholba mártjuk, s az előre meghatározott felleg nagysága szerinti tért — jobbra, balra s felületéig — duczosan, a levegő alapszínénél egy-két színárnyalattal világosabbra dörgöljük ki oly finoman: hogy ennek körrajza simán mosodott, nem pedig éles vagy durva lehessen; ennek elkészülésével keményebb s hegyesebb papiros tekerestet mártunk az alkoholba s ezzel az előbbi térbe dörgöljük a tulajdonképpeni fellegek alakját, melyek vízszintesek vagy emelkedő habszerűek lehetnek, de mindig mosodottan; végül a bután hegyezett fenyőfa hengert veszszük elé s a végét az alkoholba mártván dörgöljük a már kész fellegek azon részét, melyeknek kidomborodás végett kissé sötétebbeknek kell lenni. E felleg retouchálási módnak ez a legkényesebb része; mert ha e fával igen keményen dörgöljük: túlságos kemény nyomokat hagyván, az egész felleg főszőntvényhez lesz hasonló; ezért nagyon óvatosan kell eljárunk, s mielőtt az egész művelettel készen lennénk, előbb egy vagy több nyers nyomatot készítsünk, melyekből műveletünk milyenségét tudjuk meghatározni s tovább a befejezéseig folytatni. Jó ízléssel és gyakorlott kézzel ez egyszerű s biztos eljárással meglepő jó eredményhez juthatunk. Jó ízlése pedig minden művelt amateurnak van, s többszöri gyakorlat után keze is biztosan megügyesedik annyira, hogy később az eredményeken maga is elhámul s jól esik édes öntudatának, hogy kitűzött nemes ezéja elérésére erős akaratában végig maradt szilárdan.

Ha a fentebbi retouche a tájkép jellegéhez képest, felette erősen, keményen avagy durván ütött ki: a negatív-kép hátulját mattlakkal huzzuk be, s megszáradásával a túlságos kemény részeket vagy akár az egész tulleget is hegyezett szarvasbőr tekerccsel és graphitporral fedjük, javítjuk ki.

(Folyt. köv.)

Veress Ferencz.

A fényképészeti tájképezésről

általában, különösen a Kaukaszus magas sziklahegyei közt.

Említettük lapunk ez évi IV. számában, hogy Déchy M. úrtól egy kis német füzetkét kaptunk, melynek magyar czímet fentebb adtuk. E művecskét, mely közvetlen szemlélet és kísérletezés eredménye, egész terjedelmében nem közölhetjük, mutatványul azonban adjuk belőle az alábbiakat:

„A fényképészeti levételek nagy jelentősége a tudományos utazásoknál, már elegendőképen volt hangsúlyozva és haszna is több tudományág értékesítésére eléggé ismeretes. Ámde a természet látóképéről, a tájékokról jellegük szerint készült fényképek első sorban és főképen a földtani ismeretek gyarapítását segíthetik elő. Az anyagok és tárgyak megszámlálhatatlan kisebb-nagyobb részletét, melyek együtt véve alkotják a képet és szemünkbe sugároznak, egyedül csak a fénykép adhatja híven vissza. Habár a tárgyakat visszatükröző fényképekben a mértani pontosság még csak bizonyos határig terjed is, habár a fényképészeti tárgylencse ereje és hatalma kötött s az arányokban mindig bizonyos optikai elrajzolást mutatnak s az uralkodó fény egyes részei gyakran egymás rovására lépnek is előtérbe: azért a természet ezerféle apró részletét valódi arányosságban mégis annyira megközelítik fényképeink, hogy akármely rajzoló kéznek alig lehetne hatalmában hozzájuk hasonlót állítani elő. Különösen pedig nem állíthatna elő hasonlót azon szép és hű fényképekhez, melyek a természet jelenségeivel oly nagyon dúsán felruházott magas hegyek világról készültek. A földgömböt borító tárgyakat, a földtani alakulásokat vagy a növényzeteket, a csodálatosan alakult hó- és jéghegyeket, a magas jégszilikákat, a fénykép valóságban és szépségben egyesülve tárja elénk. E fényképek, a nélkül hogy hű azonosságukat tagadni lehetne, szépek, és pedig művészileg is szépek, habár e jelzöt némelyek még most is vitálni hajlandók. Hegyek, völgyek, erdők, mezők és sziklás fensíkok, puszták vagy tengerpartok a maguk valóságában és óriás jellegükkel is szépek, csak szépen beosztott fekvésük meghatározására a szem hivatott és elég gyakorlott lehessen. A természettől előnkbe tárt anyag és tárgy nagy halmaza helyes és tetszetős megválasztásától, egyes részek kihagyásától, vagy más anyagok hozzávevésétől, vagy itt-ott élő lényeknek staffage gyanánt való alkalmazásától függ a készitendő fénykép művészi hatása.

Amde a valóságot visszatükröző fénykép készítésében a szép művészet mellett a földtani szempontnak is érdekélni kell bennünket. Ha az Alpeseket figyelmesen ismerő, különösen a régibb időben szabad kézzel rajzolt hegyi tájképeket szemléli: a valóságtól messze eltérő körrajzok s vonalak hibáira talál és némelyekben — hogy csak egy esetet említsünk — a sziklák csucasai aránytalan magasan, hegyesen és felülő meredeken lévén készítve, nem ritkán eltorzított képeket lát. Az újabb időben készült tájképekben ily nagy hiba már kevésbé található s a körrajz helyességében minden bizonynyal nagy előhaladás tapasztalható. És e nagybecsű előhaladás fejlődésére, az arányok helyes beosztására, a képek művészies kivitelére, vajjon nem a fényképezéssel készült képek szolgáltak-e alapul?...

A száraz eljárás keletkezése és fejlődése.

(Folytatás.)

A vaselőoldóhoz szükséges savakat könnyen előállíthatjuk: a közömbös káli sót, az úgy nevezett sóskasónak közömbösítésével, vagy az oxalsavnak tiszta szénsavas kalival — mely nehezen kapható tisztán — vagy maró kalival való közömbösítésével. Csak a közömbösítési pontot kell teljesen eltalálnunk: a forró vízben feloldott oxal- vagy sóskasóba elein erős, később hígított kalium karbonat-oldatot mind addig vegyítünk, — üvegpálczával folyton kavarván — míg a bele mártott vörös vagy kék lakmuspapiros többé színt nem változtathat. Ez oldatot jegeczesíthetjük, vagy ha a savak tiszták voltak: száradásig párolhatjuk le mindjárt. A közömbös kaliumoxalat 3 rész hideg vízben oldódik, míg a savanyú 40 rész vízben.

A második sót, a ferroxalatot, úgy készítjük, hogy lehetőleg elégületlen töményesített kénsavas vasélecsoldatot töményesített ammonium oxalattal verünk le. Elein az oldat, a kettős só támadásával sötét barna lesz, később a leverő folyadék több-több hozzáadásával sárga leülepedés, a ferroxalat fejlük, melyet — róla a vizet leszűrve — keveset kimossuk. Ez a forró, koncentrált kaliumoxalatban — sötét barna színben — meglehetősen sok mennyiségben oldódik fel mint kettős só. Ezt, a mint tudva van, nem lehet sok ideig így el tartani, hanem gyakran újat kell készítenünk; de ha benne fölös mennyiségű ferroxalat és néhány darabocská rozsdá nélküli vashuzal van, s időközben föl-föl forraljuk: meglehetősen sok ideig használható marad.

Készen meghozatható száraz lapokhoz a vásfürdő alkalmazásával, a collodiummal fényképezőnek éppen semmi fáradsága sincs valami újat tanulni, s mégis nagy előnyt nyer abban, hogy némely terhektől megmenekedik; különösen midőn lakásán kívül kell lefényképezéseket eszközölnie. Collodiumra, ezüstfürdőre és erősítő oldatra nincs szüksége. Csak a száraz lap megvilágítására kell talán valamivel több figyelmet fordítania; a tapasztalat itt azonban elég ko-

rán megtanítja a szükségessékre. Általában úgy látszik, hogy a tulontúl megvilágított lapok nagyon átlátszó és fátyolos képet, a rövid ideig megvilágítottak pedig mély fekete kemény negatív-képeket adnak.

Különösen a Swan-féle lapokról szólva úgy találom, hogy nagyon jól vannak készítve, s a fény iránt való érzékenységek a nedves collodium lapokhoz viszonyítva: kétszerte oly érzékenyeknek tarthatók. Előidézések a rendvény szerint röviden a következő:

Ferroxalat-előidéző. 175 gr. közömbös kaliumoxalatot, hozzávetőleg 570 ccm. forró lepárált vízben töményesítve oldunk; ehhez legalább 44 gr. ferroxalatot s $\frac{1}{3}$ gr. bromammoniumot adván, jól összerázzuk, hogy az első sóból minél több föloldódhassék. Ezután teljesen kihűlni hagyjuk, miközben megszál s tisztult részét használatra letöljük. A mint fentebb már mondva volt, az előre készült tömegoldat üvegedényében fölös vasoxalatnak s néhány darab rozsa nélküli vashuzalnak kell lenni. A lapot tehát az imént leszűrt tiszta oldatba mártjuk s a tálcát folytonosan ringatjuk addig, míg a kép elegendő erős, s a lap hátulján is jól nem látszik, a mi 3 percz alatt történik meg. A bromammonium itt, valamint a pyrogallus-előidézőnél is, hátráltatóul szolgál: az árnyékokat erősíti s az átlátszó részeket tisztán tartja.

Pyrogallussav-előidéző. Mely az ismert közönséges két oldatból áll, ugyanis:

I. oldat. 1 gr. pyrogallussav föloldásához körülbelül 450 ccm. lepárált víz szükséges és mindig új készítendő.

II. oldat. Legerősebb ammoniák 30 ccm., bromammonium 30 gr. és víz 15 ccmeter.

A II. oldatból 4 vagy 6 cseppöt kell az I. oldat minden 7 ccmeterjéhez venni. A Swan-féle lapokat alkoholban oldott pyrogallussal is sikerült jó eredménnyel előidézni, mely jól bedugaszoltan sok ideig megáll sötétben.

Diapositiv-képek készítésénél e lapokhoz ferroxalat előidézőt kell használni. Az előidézőbe több bromammoniumot használva, a képeknek tetszés szerinti erőt és tisztaságot adhatunk. Batwing-féle gázegőtől 2 láb távolságban 5 másodpercznyi világításra, e lapokra, képeket lehet másolni; azonban minden jó világító petróleum-lámpás mellett is megfelelő idő mennyiséget véve, jó eredménnyel lehet másolatokat készíteni.

Mint minden másféle gelatine-emulsiós lapok előidézése közben, úgy itt is, valamint alkalis, úgy vasoxalat-előidéző modificálásával mindenféle effectust el lehet érni, a nélkül hogy utólagos erősítésre lenne szükség; ha az oldatokat tömötten vagy higan használjuk, s a vasoxalashoz több vagy kevesebb bromammoniumot, s a pyrogallushoz pedig különböző mennyiségű ammoniákokot adunk.

A negatív-képek rögzítését 1 : 5 arányú natronhyposulfit-oldatban téve végezzük. Ha a kép rétege az üveg lapon, rögzítés előtt vagy a közben felhódrosodni vagy éppen leválni akarna: néhány perczig 3 : 50 arányú timsó-oldatba tesszük, azután jól lemosván végezzük be a műveletet. Nekem azon-

ban ez az eset, a mi sajátosság, egyszer sem fordult elő, habár különböző gyárakból nagyon sok lapot használtam is. Legjobb ellenszer, Obernetter szerint, a lapokat emulsióval való behuzásuk előtt nagyon hígított vízűveggel bedörögni.

A timsó-oldat csakhamar — czérnaszerű szerves anyag fejlődvén benne — megpenészedik, s ezért gyakran meg kell szűrni; ez ellen kevés salicylsavat vagy phenolt nagyon jónak találtam.

Végül még azt kell megemlítenem, hogy a gelatine-emulsiós száraz lapok előnye a nedves jodcollodium-félék fölött nem túlérzékenységekben nyilvánul — habár röviden megvilágított lapokra is legszebb képeket lehet előállítani — hanem főelőnye az, hogy eljárása rendkívül egyszerű, tisztán és gyorsan kezelhető. A kellemetlen aetherszag s a kéz hemocskolása nem fordulhat elő; az eredmény pedig éppen olyan, s a vasoxalattal való előidézés csaknem oly gyors, mint a nedves collodium-eljárásnál.

*

A „Photogr. Archiv“ 217-ik oldalán „Bromezüst gelatine“ cím alatt „M“ jegy végzettel ezek vannak:

Tény, hogy a fényképészek némely osztályának minden a mi új, nem kellemes. És ez nem megmagyarázhatatlan. Aggastyánok, bizonyos jártasságot szerevén, jó képeket tudnak előállítani s a régi mellett maradnak. Ifjabb fényképészek, hogy a fekete művészettel lépést haladhassanak, úgy valamicskét csak rendelnek; idejük legnagyobb részét haszontalansággal töltik, s a valódi hasznost figyelembe nem veszik. Mások végül, az újítások hasznosságát belátván, kísérleteket tesznek, de mert szaklapokban a gyakorlottaktól így és így közölt eljárások hogy már az első kísérletre nem sikerülnek: bátorságot veszve, tevékenységök is elhal. Felejtik, hogy az öntudatos gyakorlottnak sem minden sikerül egyszerre, s okvetetlenül kitartásra van szüksége, ha valamely kitűzött célt akar elérni.

Minden újítás között, melyek fényképészetünkben 10—15 év alatt előjöttek azt hisszük, művészetünkben egyik sem oly hasznos, mint a bromezüst-gelatine alkalmazása a collodium helyett; s abban bizonyosak vagyunk, hogy az ezüstfürdő és collodium két év alatt, ha nem is mellőztetik minden atelierben, de legtöbbször a collodium mellett a gelatine-os száraz lapok is alkalmazást nyernek főképpen a nehezebb levételeknél: gyermekek, csoportok s épületek belsője levételeinél; borus évszakokban pedig kizárólagosan csakis ezeket fogják használni.

Két földolog kívántatik arra, hogy jól készített lapokra jó képeket lehesen készíteni: egyik a lapoknak megvilágítását pontosan eltalálni; másik a megvilágított lapokat pontosan előidézni tudni. A legjobb lapok, ha sok vagy rövid ideig világítottak vagy nem helyesen idézettek elő: utánuk rosszabb eredmény várható, mint hasonló esetekben a nedves collodium-lapok után; mert itt 7—8 másodpercczel több vagy kevesebb ideig való világítás gyakran nem jön számításba az előidézésben a savanyúnak vagy vasoldatnak több vagy keve-

sebb alkalmazásával; holott a száraz lapok megvilágításánál, tiszta időben, 1 vagy 2 másodperc, vagy egyik-másik alkali-oldatból néhány csöppel több: óriás hatást gyakorol. Előbb tehát az előidéző anyagok szerepét kell számításba vennünk. Eddigélé a mint tudjuk, három egymástól merőben különböző előidéző eljárás ismeretes. Ugyanis:

Az ammoniák és pyrogallussav, vasóxalát és Henderson szerint a sárga vérlugsó. Mind a három jó negatívot ad, ha kezelése pontosan történt; mi azonban, más kettő fölött az elsőt többre becsüljük, mivel ezzel az innen vagy túl exponált lapokra több hatalmunk van teljesen hasznavehető negatív-képeket előállítani. A vasoxalattal való előidézés hosszadalmasabb, de még van az az előnye, hogy vele látyolosság nem könnyen támadhat, s a képréteg az üveglapról nem mutat hajlandóságot a leválásra annyira, mint a sárga vérlugsóban s az ammoniák-pyrogallusban.

A kezdők könnyebbségére az alább közölt előidéző megkísérlése legajánlatosabb; s ha abban már elegendő gyakoroltak: talán a más kettőt is haszonnal kísérhetik meg.

A közönséges ammoniák-előidézőnél az ammoniáknak szerepe tehát a képet úgy szólva előhozni; a pyrogallusnak pedig erőt adni neki; a bromkalioldatnak szerepe, az ammoniakon uralkodni vagyis annak erejét mérsekelní.

A következő oldatokat készítjük el, melyek között A. és C. sok ideig megáll, ellenben a B. minden nap új készítenőd.

A.	B.	C.
125 gr. víz.	300 gr. víz.	100 gr. víz.
125 „ ammoniák.	2 „ pyrogallussav.	3 „ bromkalium.
3 „ bromkalium.		

Egy pontosan megvilágított laphoz (például arczképhez, mostani évszakban, tehát decemberben, közönséges jól dolgozó objectívval, közönséges diaphragmával és közepes világosságban a legtöbb atelierben 3 másodperc, holott nyárban 1 vagy 1½ mperc is bőven elegendő lévén) előidézésre vesszük:

C-ből 10 csöppet,

A-ből 10—15 csöppet,

B-ből 50 grammot és

ezt a lapra öntjük, miután előbb tiszta vízben áztattuk meg.

Mi történik? Első pillanatban a lapon semmi változás sem látszik, hanem hozsávetőleg fél vagy háromnegyed perc múlva a legkiválóbb világos részek látszani kezdenek, ezek után a lap szélei, később a ruházat mutatkozik s végül az árnyéklatok legfinomabb részei bontakoznak ki. Ha nedves eljáráshoz szokott művelő, a labororium piros világosságában néz keresztül a lapon most: tüstént lemosná s rögzítné. Ez azonban nagyon is korán volna még, mert legtöbbször homályos erőtelen, jelentéktelen negatív-kép válnék belőle; tehát az előidézést még egy-két perczig folytatnia kell, hogy a mély árnyékos részek s a lap szélei fehérek, az arcz és kezek még meglehetősen átlátszók, de a nedves lapokéinál mindig erősebbek legyenek. Így a képet tovább idéz-

zük s több erőt nyer, ha az előidézőnek felét letöltjük s a B. oldatból 25 grammot adunk hozzá. Ha a képen azután most tekintünk keresztül: a különbség sokkal nagyobb rajta, mint először. Vala: a fehér részek az ing és kézelők teljesen átláthatatlanok, kéz és arc csak háromnegyed részben átlátszók, s a ruha stb. részek annyira átdolgozottak, hogy csaknem azt hisszük: talán igenis sok jelent meg belőlük. Ámde ha kissé lemostuk és 1 : 5 arányú natron hyposulfit-oldatban rögzítettük s jól lemostuk: látjuk csak, hogy az előbb túl-erősnek vélt negatív-képnek éppen kellő minőségű ereje van; a fehérenemű fedett ugyan, de mégis eléggé részletezett, a fönlevő árnyéklatok puhák, finomak, a ruházat részletei jól kidolgozottak. M.

*

Ha a figyelmes olvasó e cikket az előbbivel, Sch n a u s s doctoréval veti össze: ellenmondást tapasztal, egyik a vasoxalatot, másik az alkalis pyrogallus-előidézőt tartja jobbnak, s a miat előadják, mind kettőnek igaza lehet; mert Sch. dr. lehető concentrált vasoxalatot használ, művelete ezért mehet gyorsan. Ezt M. pyrogallusához az ammoniák különböző mennyisége hozzáadásával pótolja. És mivel ebben nagy gyakorlata van: nem csuda, ha az ammoniákos pyrogallust a vasoxalat elé teszi, mint nagyon sokan teszik.

(Folyt. köv.)

Veress Ferencz.

Az ódon fénykép titka.

Bajz.

Elmélázva ültem szobámban s az elmúlt nap eseményeiről gondolkodva, meglehetősen borongós hangulat közt nyultam tollamhoz. Kíváncsian néztem a toll hegyén előbb leesni akaró, majd lassankint fölszáradó tintaesőpöt s arra gondoltam, hogy ez az ártatlan fekete nedv, ha egy-egy hatalmas fejedelem írja alá vele nevét, mily nagy eseményt tud vele előidézni. E gondolat kapcsán újabb s újabb eszmék toluultak eszembe, végre azzal a gondolattal, hogy a legcsekélyebb dolgok is megfoghatatlan módon néha nagyfontosságúakká válhatnak — bevégeztem elmélkedésemet s az íráshoz fogtam.

Naplómat írtam, mert követésre méltónak találtam azon híres emberek tanácsát, kik javalják, hogy lefekvés előtt vessünk számot a nap eseményeivel s ezeket jegyezzük fel, hogy később, öreg korunkban, elmélkedhessünk a történetek felett.

Egy fürge légy szorult a szobámba, melyet a bántó lámpafény felzavart nyugalmából és csalódásba hozott, mert az ablak helyett folyton a lámpa körül röpdösött.

— Önkényt rohansz a veszedelembe — gondolám magamban — te kis oktalan, hisz a forró üveg azonnal lepörköli szárnyaidat.

Mintha csak megértette volna gondolatomat, elhagyta a forró helyet s a

papírosra szállott. Apró lábacskaival végig szaladt a tintától nedves sorokon, furcsa ákumbákumokat húzva tintás lábaival. Innen, mielőtt megakadályozhattam volna, egyenesen az orrom hegyére repült. Egy mozdulat s elfogtam a szentelent, de az orromat már nem értem rá megtörölni, mert erős lépések vonták magukra figyelmemet s a másik pillanatban nagy hűhóval lép be az én Gábri barátom.

— Hát te hogy kerültél ide? már hetek óta nem láttalak?... Mit csinál a szép Eleonora? Ott voltál úgy-e? No ne tagadd, látom örömtől sugárzó arcodfól, hogy szerencés voltál az udvarlásban! Talán kibékült veled végre az öreg is?... No hát beszélj végre!

Gábri barátom alig tudott szóhoz jutni, mert egyszerre oly sok kérdést intéztém hozzá. Végre csillapodott fölhevülése a nagy sietés miatt és megszólalt.

— Képzeld csak barátom Fortuna mosolygó arczczal fordult felém! Jöjj csak hozzám, ott majd elbeszélem a történeteket. Oly csodaszzerű dolog ez, mely téged bámulatba fog ejteni. — Itt is elmondhatom? — Nem lehet, ott történt ez nálam. Jöjj, nem is képzeled, mily dúsgazdaggá lettem!

— Dúsgazdag? nem álmodol, te templom egere? No erre már én is kíváncsi vagyok. Menjünk!

Ott hagytam a naplót s a már alig pislogó lámpát és gyorsított léptekkel haladtunk a zuhógó esőben Gábri lakásához.

A szoba egyszerű butorzatú, de elég tiszta volt. A falon néhány főtmény s egy régi, kopott keretű, elmosodott fénykép függött.

— Nézd barátom, amott függ az én Croesusom — mondá az ódon fényképre mutatva.

Hiába néztem a fakult fényképet, mert semmi különöset nem vehettem rajta észre. Gondolkoztam, hátha ez valami amerikai nagybácsi arczképe, ki most nagy örökséget hagyott rá.

Látva kíváncsi arczomat, hozzá fogott a gordiusi esomó megoldásához.

— Hallgasd meg a történeteket. Meglátogattam Nemeséket Csomafalván és megkértem Eleonora kezét. Az öreg sokat akadékoskodott s végre is azzal a nyomós érvel, hogy mindaddig, míg biztos kenyeret nem tudok leendő nőmnek biztosítani, ne is gondoljak a házasságra — legyőzött. Én tehát kosarat kaptam, de nem a leánytól, hanem az akaratos öregtől. Szomorúan búcsúztam el szegény Eleonorától, kinek könnyek csillogtak szemében elválásunk pillanatában... Haza érkezve, fáradtan vetettem magamat egy székre s a gondolatok méhraj gyanánt járták át lelkemet. Nagyon fájt az elválás, mert éreztem elhagyatottságomat s az őszinte érzelem oly fájdalma fogott el, hogy sírni kezdettem... Nem tudtam belenyugodni a „soha“ szóba, mert boldogságomat készült megakadályozni és azon tűnődtem, miként lehetne a lehetlent mégis lehetővé tenni. A csendet egy dongó légy szokatlan hangja szakította félbe, mely a nyitott ablakon át szobámba tévedett. Folyton fejem körül röpködött s egyszer meg éppen az orromra szállott. Különb is boszus voltam s így e szemtelelenség csak jobban felingerelt. Felkaptam a kezem ügyébe eső korbácsot és ül-

dözni kezdettem. Magam is kifáradtam már a szaladgálásban, míg nem a légy rászállott ez ódon fényképre. Oda csaptam a korbáccsal, de a légy egy hirtelen fordulattal kirepült az ablakon, a kép pedig csörömpölve hullott le a szegről. Rámája összetört s a mint darabjait fölszedegtettem, azok között egy el-sárgult papírka akadt a kezembe. Kibontom és olvasni kezdem. „Kedves roko-naim! Ily háborus világban, mint ez a mostani, a kincs nem lehet nyílt helyen biztosságban. Elrejtettem tehát értékes vagyonomat pinczémnek balra eső zu-gában egy kő alá, mely kereszttel van megjelölve.”... Ennyi volt a papíron s én bámulatomban majdnem ajultan rogytam össze. „Tehát most már gazdag vagyok s így enyém lesz a szép Eleonora!”... Ez volt első gondolatom... Egye-nesen a pinczébe szaladtam s ó csodák csodája, megtaláltam a követ s alatta a szemképrázttató sok aranyat!... Nos? akarsz még tudni valamit?... Eleonora tegnap óta jegyesem s én most a „boldog mátkaság” örömeit élvezem!...

*

Szomorúan ballagtam haza szegényes lakásomra! Párnáim közé temettem gondokkal telt fejemet, de elaludni nem tudtam, mert folyton az a gondolat gyötört: vajjon mit akarhatott hát az a légy, mely az én orrom-ra szállott?!...

F.... L....

VEGYESEK.

A Stolze F. doctor-féle chlorezüst-gelatine-emulsiós papirosról.
Lapunk VI-ik számában ígértük, hogy e papirossal körülményesen tett kísérle-teinket legközelebről közzé adjuk, ime megteszszük: E papiros — mely „Trapp & Münch” nevezettel indult forgalomba — az Obernetter és Liesegang ugyan ilyféle papirostól csak annyiban különbözik, hogy a mint ezeket, miután rá pozitív-képeket reprodukáltunk, rögzítés előtt, nem kell sem vízzel mosnunk, sem külön aranyoldattal színeznünk, hanem egyenesen a papirosokkal egyide-jűleg kapott és három annyi vízben föloldott rögzítő folyadékban mártjuk, s ebben, rendszeren forgatván, addig hagyjuk, míg a képek kivánt színöket meg nem kapják. Ekkor a képeket tiszta vízbe teszszük, s mint rendszeren szokás 2 óra hosszat hagyjuk abban, miközben rajtok a vizet többször — minden öt percz után — megújítjuk. — E papirost az Obernetter és Liesegang-félénél majd semmivel sem találtuk érzékenyebbnek, a Liesegang-féle fölött azonban van annyi előnye, hogy gyengébb az az átlátszóbb negatív-képeket is megtűr s ez nagyon méltánylandó. Hogy mi e papiros mellett a más két czégtől valókat is egyszerre említjük meg: azért teszszük, mivel mind háromfével egyszerre tet-tünk kísérletet úgy, hogy a Stolze-féle papiros-hoz való rögzítő oldatban az Obernetter- és Liesegang-féle papirosokra másolt képeket egyidejűleg színeztük; s az oldatban annyira megegyeztek, hogy a háromfélék egymástól csak alig s alig lehetett megkülönböztetnünk. — Ezzel a papirossal a pozitív-képek készi-

tése annyira megegyszerűsödött, hogy nemcsak amatőr-, hanem gyakorló fényképesek is jó eredménnyel alkalmazhatják, különösen ha az efféle papirosokra készült arczképeknek tükörfényes simaság adására magokat begyakorolják. E pedig nem jár különös nagy nehézséggel, csak annyiból áll, hogy tisztán megtakarított sima üveglapot zsirla porral bedörgölünk, a nedves képeket erre rakjuk, az üveg és a képek között netalán támadott léghólyagokat kautsuk hengerrel kinyomkodjuk, midőn megszáradásokkal hiba nélkül huzhatjuk le a képeket az üveglapról. Ez eljárást különben sokszor köztöltük már.

Magnesiumvillám-pillanatképek. Midőn mult évben az épülfélben volt „Kereskedelmi palota“ körül nyüzsgő munkásokról pillanatképek készítését tanulgattuk, nem gondoltuk, hogy ez érdekes s némely tekintetben nehéz eljárás egy évnél is rövidebb idő múlva annyira egyszerűsödni fog, hogy most könnyűséggel s a legcsekélyebb akadály nélkül is lehessen teljesen kielégítő képeket előállítani. E mégbecsülhetetlen hasznos előhaladást Gädicke és Miethe uraknak köszönhetjük, kik egy könyvecskét adtak ki, melyben a tanulni vágyót őszintén előadott utasításokkal látják el. — Találmányuk magnesium, chlorsavas kali és kénantimonum porok 3—6—1 arányban összevegyítéséből áll. Ez, óvatosan vegyített porból egy alak levételére 2 gramm elegendő, melyet gulaalakra vashádog darabra töltünk; s hogy a föllobbanás után támadott fehér füst a levételi helyet el ne árasztassa: a hádogon levő lobbanó port oly alkalmas faszekrénybe teszszük, melynek egyik lapos oldala vastag üveglapból van, melyen keresztül a világosság a leveendő tárgyra lövelődik. E függőlegesen álló lapos szekrény felső részéből hádog kürtő nyulik fel, melynek vége a szabadba legyen kivezethető. E szekrény egyik keskeny oldalán két ajtó van: felül egy nagyobb, a lerakodott füst kitisztítására; alól pedig egy kisebb ajtó, melyen a hádogon levő föllobbanó port taszítjuk kellő helyére, melyet gyújtó kanócczal látunk vala el. Mikor ezzel rendben vagyunk: a leveendő alakot vagy egyéb tárgyakat állítjuk gyújtópontba kamaránk bágyadt üveglapjára gyertya- vagy petroleum lámpafény segélyével; ezután a hová szükséges fénygyengítőket és — stanióllal beragasztott vastag kártya-papiros — reflectorokat állítunk föl; ekkor a kanócz végét meggyújtjuk s néhány másodperc múlva a lobbanó por fölvilan, melynek vakító erős világa egy másodpercznek 30—40 részéig tartván az érzékeny lap előidézésére meg vala világítva. — Hogy ez eljárással a szabadban egész vidéket nem, hanem csak bizonyos távolságig terjedő helységet s jeleneteket lehet levenni: igaz; amde azért mégis óriási nagy előnye van, mert a lobbanó por helyes alkalmazásával és föllobbantására villámszikrát használva: templomszerű magos barlangok sötét ürei, nagy épületek belsői most akadály nélkül levehetőek lehetnek. — Ez eljárással már első kísérletre egy több alakból álló társaságot sikerült levennünk estve 10 órakor. A helyiség megvilágítására egy $\frac{3}{4}$ m. hosszú és közepén beárkolt hádog szeletet használtunk, melynek árkába végig 16 grammnyi lobbanó port hintvén föllobbantottunk fel. A föllobbanás habár hosszú vonalban vala, mégis egy másodpercznél sokkal kevesebb idő alatt történt. Azt hisszük, hogy e ta-

lálmany meglepő szép és akármely tudományt nagyon érdeklő dolgokat lesz lehetséges művelni; mert nincs annak lehetősége kizárva, hogy a lobbanó por közzé oly anyagporokat ne lehetne vegyíteni, melyek a magnesium föllobbanásával ennek oly szint ne adhatnának, mely a leveendő tárgy uralkodó színére tevőlegesen ne hathatna; midőn ekkor templomok stb. épületek belsőjében, sőtét helyeken levő és elmozdíthatlan képek s egyéb tárgyak levételére lassan működő orthochromatikus száraz lapokra nem leendő szükség, miután a föllobbanó por fénye már orthochromatikus.

A „**Photogr. Randschau**“ 5-ik füzetét kaptuk; érdekes tartalmát a 6-ik füzetével együtt fogjuk lapunk jövő számában ismertetni.

A „**Magyar Háziasszony**“ című heti lap is mindig pontosan érkezik meg szerkesztőségünkbe. E lapról már sokszor megemlékezvén, ajánltuk t. olvasóink b. figyelmébe; ezt tesszük most is és érdeme szerint tenni fogjuk mindenkor.

„**Rózsa újság**“ czimmel egy új lap indult meg Pécs-Szabolcs (Baranyamegye) Dr. Kaufman Ernő szerkesztésében és kiadásában. Mivel tudomásunk van róla, hogy olvasóink között is több szenvedélyes rózsatenyésztő van, ajánljuk e lapot az érdeklődők figyelmébe. Az I. tartalmas szám már megjelent. Evenkint 10 sz. jelenik meg s az előf. ára félévre csak 1 frt.

Lapunk jelen számához egy „pillanat-kép“ van mellékelve, melynek negatívja — mint lapunk mult számában vala említve — Kovács Jenő doctor és Társaitól, Budapesten, gyárilag készített szárazlapra van — $\frac{1}{2}$ mp. világitásra — előállítva. (Lásd lapunk ez évi folyama 3-ik füzetének 64-ik oldalán).

A SZERKESZTŐ IZENETEI.

D. K. E. Ugyan kedves jó uram! mondja csak miért hallgatott oly mélyen el, a kérdéses tájképek megvásárlásában? Levelünket egy árva szóra sem méltatta. Egy nagy vállalatnak nézhet elébe: Feer Sigmond, műgyűjtemény specialista, a reformatió 31 hősének 62 ezer példányban való fénynyomat készítésére fogja megkérni. Áldást, sikert kívánunk.

M. L. D. Már azt sem tudjuk, mit csináljunk. Küldjük vagy ne küldjük lapunkat. Becses látogatását s hátraléka tisztázását ígérte. Bár az utóbbit lenne szíves teljesíteni. Üdv.

V. L. Uj-K. . . Bizony kegyednek teljesen igaza van jó uram, de nekünk is. . . Most a „Poskisi“ után járunk. Lapunkat pontosan küldjük. Áldást, békességet!

N. Gy. BH. Áldja meg a jó Isten! hogy megint jelét adta lételének. Jól esik, mikor a régi erős gárdából, egy-egy szépet s jót szolgáló katonánkat megint soraink között üdvözölhetjük. Vajha mindnyájan együtt lehetnének valahára, hogy egymást összetett erővel segíthetnénk pályánk előhaladásában. Üdvözöljük.

E. J. D. Látja, látja kedves jó urunk! ilyenek az emberek: tőlünk minden kitelhető jót, szépet adunk nekik, s ők a helyett hogy szeretetünket csak valamennyire is méltányolnák: még követelőbbek lesznek, s az élvezett jót úgy veszik, mintha azzal tartoztunk volna, melyet tenni mindig oly kötelességünk, mint kutyának szoptatni világra hozott kilencz kölykeit. . . No bizony! mintha mi jobbak volnánk a Deákné vásznánál. Kegyed szíves vala nekünk valamiféle kecskékről vagy juhokról nemcsak szép, hanem jól sikerült pillanat fényképeket

küldeni, melyeket a hortobágyi pusztán készített; s mi eddig nem hogy megköszöntük volna, hanem még meg sem emléheztünk becses küldeményéről. Pedig a mint tudjuk lett volna alkalmunk erre; no hát, most szépen köszönjük, de ezt most is csak azért tesszük, hogy megint kérjünk valamit: legyen szíves tudatni, hogy melyik gyapjas családhoz tartoznak ama különös szép állatok az az, ha kecskék, milyféle kecskék, s ha juhak: hát miféle juhak? ... Ilyen érdekes képeket nagyon jó volna minél többféleképpen készítnie. Sok szerencsét!

INGYEN-ROVAT.

Szerkesztőnk fényképészetébe, egy ajánkozó, mindkét nemben gyakorlott retoucheur-t elfogad.

HIRDETÉSEK.

Figyelemre méltó!

Fényk. műkedvelők és turisták részére:

Egy Goldmann-féle Cabinet-Camara 3 kettős casettával, s egy három lábú statívval, melyet bot gyanánt is lehet használni összesen csakis 32 frt.

Ehhez egy valódi „Français”-féle objectív 18 frt.

Ezek postai utánvétellel **Türkel Lípótnál** rendelhetők meg, Budapest, IV. Károly-utca, Károly laktanya 4-ik sz. boltban.

2—3

M O L L A.

Cs. kir. udvari-szállító Bécsben (I. Tuchlauben 9.)

Ajánlom a fényképész uraknak gazdag raktáromat, melyben található mindenféle chemiai szer, jodecollodium, fehérnyepapír és carton, camerák, stativok, utazóknak laboratorium, fa-, üveg- és porcellán-eszközök és minden egyéb fényképészeti kellék. Fényképészeti portrait-objectívok és eurysszkopok Voigtländer és fiaitól Braunschweighból.

Legújabb bécsi emulsiós lapok „Victoria nevezetű emulsiós száraz lapok”

Popper és Flecktől Bécsben.

Az első minőségű belga soliművegre öntött Victoria-lemezek rendkívül érzékenyek; rájuk a másolat tisztasága és feltűnő szépsége szembeütő; az a különös jó sajátáguk is van, hogy tetszés szerinti előfődzővel, gyöngítő- és erősítővel előnyösen kezelhetők.

10 db. lap ára — különböző nagyság szerint — a következő:

8×12	12×15	12×16	13×18	13×18	13×21	16×21	18×24	21×26	21×27	24×30	26×31
1.15	1.60	1.65	2.—	2.25	3.40	4.10	5.70	5.70	7.40	8.50.	

Ezek a nagyságok mindig készletben vannak. Az itt nem említett nagyságok pedig megrendelésre rövid idő alatt elkészíttetnek.

Vannak készletben száraz lemezek: Werth E. és Társától Meis Frankfurttól. Isochromatikus száraz lapok Obernetter J. E.-től Münchenből. Dr. Heidttől és Hasckttól és más ismert gyártól. Kapható továbbá mindenféle anyag, szer és eszköz a száraz lapok kezeléséhez, ú. m. gelatine, lámpa, szűrőkészülék, laptartó, vörös vászon stb.

Az új (27.) kiadású illusztrált árjegyzék a nálam található fényképészeti tárgyakról kivonatla ingyen és bérmentve küldetik meg.

7—12

TÜRKEI LIPÓT

fényképészeti cikkek gyári raktáraiban

Bécsben (I. Elisabethstrasse 3.) és Budapesten (Károly-utca,
Károly-laktanya 4. sz. bolt).

KAPHATÓ

MINDENNEMŰ FÉNYKÉPÉSZETI ESZKÖZ,

ú. m.: Objectivék, camerák, díszítésre szolgáló tárgyak, hátterek csinosan faragott butorok, emulsiós lemezek eredeti gyári árakon, nagyon jó minőségű albumin- és carton-papírok, díszesen kiállított cartonok és hevithető simító gépek.

Tiszta és biztos hatású vegyszerek.

Bécsi passepartoutok

saját budapesti gyárában minden nagyságban 24 óra alatt elkészíttetnek.

7—12

Dr. HEID, Bécs. (III. Hauptstrasse 33.)

Dr. Heid készít Heid-féle bécsi **moment-collodiumot**, **nyers collodiumot** és **lőgyapotot**. Továbbá készít **nagyításokat** mesterséges és napfény mellett **papírra** vagy **directe festővászonra**; készít olcsó áron hibátlan **képeket** 48 óra alatt.

Dr. Heid-féle **bromezüst-gelatine-emulsiós száraz lapok** a következő nagyságban folyton készletben vannak:

	ft k.		ft k.
9/12 ctm. 10 drb. ára . . .	1.20	21/16 ctm. 10 drb. ára . . .	6.—
12/15 " " " " . . .	1.80	23/28 " " " " . . .	7.50
12/16 " " " " . . .	1.80	24/30 " " " " . . .	8.—
12/16 1/2 " " " " . . .	1.60	26/31 1/2 " " " " . . .	9.50
13/17 " " " " . . .	2.40	28/33 1/2 " 5 drb. " . . .	5.25
13/18 " " " " . . .	2.40	31 1/2 / 36 1/2 " " " " . . .	6.40
16/21 " " " " . . .	3.60	36/42 " " " " . . .	9.—
18/24 " " " " . . .	4.80	40/50 " " " " . . .	12.—

Használt üveglapokat a legérzékenyebb bromezüst-gel-emulsióval újból való beöntésre is, a legmérsékeltőbb árért elfogad.

7—12

Dr. HEID, Bécs. (III. Hauptstrasse 33.)

FORMSTECHER GYULA

fényképészeti papiros nagy gyára

Bécs, I. Salvatorgasse 12.

Ajánlja mindenféle fényk. tojásfehéres papirosait, melyek nemcsak kitűnő jók, tiszták s biztosak, hanem olcsóságukkal minden más gyártmányút is felülmulnak. Kisérletre papirost és árjegyzéket ingyen ad.

Ajánlja a jó hírből eléggé ismert „Schleussner“-féle kitűnő jó és biztos száraz-lapokat, melyeknek Osztrák-Magyarországban egyedüli elárúsítója.

7-12

HAACK C.

BÉCS

III. Hauptstrasse Nr. 95.

Legújabb tapasztalatok szerint készült és javított

GELATINE-EMULSIÓS LAPOK.

ÁRAI:

9 : 12 cm. 10 db. 1 frt. 20 kr.	16 : 21 cm. 10 db. 3 frt. 30 kr.
12 : 16 " " 1 " 65 "	18 : 24 " " 4 " 16 "
13 : 18 " " 2 " 08 "	21 : 26 " " 5 " 80 "

Orthochromatikus-lapok

a sárga szín iránt mutatott nagy érzékenységek miatt 20%-al drágábbak.

Pontosabb árjegyzék ingyen és bérmentve.

7-12